

Қиёмат яқин қолганда тилсиз нарсаларнинг тилга кириши

15:20 / 02.10.2024 3777

هُلِّلَا يَضَرَّ رَءْيَاهُ يَبْأُ نَع
هُلِّلَا يَلَّصَّ يَبْنَلَا نَع هُنَع
عُغْلُبَاتُ «: لَأَقَمَّ لَسَوِ هِيَلَع
» بَاهِي وَ، أَبَاهِ نَكَاسَمَلَا

دُوَادُ وَبَأُوْمِ لِسْمِ هَاوَرِ
كِشْوِي «هُظْفَلَو
يَلِإِ اُوْرَصِ اُحِي نَأْ نُوْمِ لِسْمِ لِإِ
دَعْبَأْ نُوْكَي يَّتَحِ هَنِي دَمِ لِإِ
حَالَسِ مِوَحِ لِإَسَمِ

Абу Хурайрадан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: **«Масканлар Иҳоб ёки Яҳобгача етади»**, дедилар».

Муслим ва Абу Довуд ривоят қилганлар. Абу Довуднинг лафзида:

«Келажакда мусулмонлар Мадинага қамал қилинадилар, ҳаттоки энг узоқ чегаралари Салоҳ бўлиб қолади», дейилган.

Шарҳ: Иҳоб – Мадинаи Мунавварадан бир неча мил узоқликдаги жой. Салоҳ эса Хайбарнинг паст тарафидаги жойнинг номи.

Қиёмат яқинлашганда Ислом диёрлари хароб бўлиб, мусулмонлар Мадинаи Мунавварага қочиб бораверадилар. Улар устидан ўрнатилган қамал торайиб бориб, чегара Салоҳ деган жой бўлиб қолади.

هَلَلِإِ يَلِصِي بِنَلِإِ نَعِ هَنَعِ وَ
أَدَبِ «لِإِقِ مَلَسَوِ هِي لِعِ
دُوْعِي سَوِ ، أَبِي رَغِ مَالِ سِإِ لِإِ

يَبُوطُفٌ ، أَبِ يَرْغَ أَدَبَ أَمِّكَ
مُ لِسْمُ هَاوَرٍ . «أَبَرُّعُلَلِ
يُ ذِمَّتُ لَأَوْ

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «**Ислом ғариб ҳолда бошланган ва келажакда худди бошланган пайтидек, ғариб ҳолга қайтади. Ғарибларга яхшилик бўлсин!**» дедилар».

Муслим ва Термизий ривоят қилганлар.

Шарҳ: Ислом янги тарқала бошлаганда мусулмонларнинг сони ҳам, уларнинг куч ва имкониятлари ҳам жуда оз бўлган. Қиёмат яқин қолганда ҳам яна ўша биринчи даврга ўхшаган ғариб ҳолга қайтилади. Ўшанда ғариб мусулмонлар ер юзидаги энг яхши одамлар бўлиб қоладилар.

هُ لَلِ اِيَّ لَصِ هَلَلِ اَلُ وُسَرَلِ اَق
نِي دِلَانِ «: مَلَسَوِ هِي لَع
زُرَاتِ اَمِّكَ ، زَا جُ خَلِ اِي لِي زُرَايَلِ
نَلِ قُعَايَلِ وِ ، اِهْرُ جِ اِي لِي هِي خَلِ ا
لِ قُعَا مِ زَا جُ خَلِ ا نِمُ نِي دِلِ ا
نِ اِي لِي بَجَلِ ا سِ اُرُ نِمِ هِي وُرَا لِ ا

عَجْرِيَّو ، أَبْيَرْغَ أَدَبَ نِي دِلَا
ءَ أَبَرْغُلَلِ يَبُوطُف ، أَبْيَرْغ
دَسْفَ أَمَ نَوْحَ لُصِي نِي دِلَا
يَتَّنَسُ نَمَ يَدْعَبُ نَمَ سَأَنَلَا

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: «Илон уясига жамлангандек, дин Ҳижозга жамланади. Тоғ эчкилари тоғни қароргоҳ қилиб олганидек, дин ўзи учун Ҳижозни қароргоҳ қилиб олади. Дин ғариб ҳолда бошланган, ғариб ҳолга қайтади. Мендан кейин одамлар бузиб юборган суннатимни ислоҳ қиладиган ғарибларга яхшилик бўлсин!»

لَأَقُ هُنَّعُ هَلَلَا يَضَرُّ سَنَانُ نَع
نَمَ هُتَعَمَسَ أَثِي دَحُ مَكُتَّ دَحُ أ
هَلَلَا يَلَّصَ هَلَلَا لُوسَر
هَبُ مَكُتَّ دَحُ يَ أَلَمَّ لَسَوِ هَيْلَع
لُوسَر لَأَقُ : لَأَقُ يَدْعَبُ دَحُ أ
هَيْلَعُ هَلَلَا يَلَّصَ هَلَلَا
طَارُشَ أ نَمَ نَا « : مَلَسَوِ

مُلْغَلَا غَفْرِي نَأْءَاسَلَا
وَشْفَيَوُ، لَهْجَلَا رَهْظَيَوُ
رُمَخَلَا بَرْشُتَوُ، أَنْزَلَا
لَقَيَوُ، ءَاسُنَلَا رُتْكَيَوُ
نُوكَيِ يَّتَحُ، لَأَجْرَلَا
دِحْ أَوْ مِّيَقَّ ءَأْرَمَا نِي سَمَخَل

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Илмнинг кўтарилиши, жаҳолатнинг зоҳир бўлиши, зинонинг тарқалиши, хамрнинг ичилиши, аёллар кўп, эркаклар кам бўлиб, элликта аёлга битта эркак бошлиқ бўлиши ҳам Қиёматнинг аломатларидандир», дедилар».

هَلَلَا يَضَرِّ دِيغَسْ يِبَا نَع
هَلَلَا يَلَّصَّ يِبَّنَلَا نَعْ هُنَع
يَدَّلَاوُ» : لَأَقَمَّ لَسَوُ هَيْلَع
مُوقَّتْ أَلْ هِدَيِبْ يِسْفَن

مَلَكُتِ يَّتَحُّ عَاسِلًا
يَّتَحُّوْا، سُنِّ اِلْاُعَابِ سِلًا
، هِطُوْسُ عُبَدَعَلْجِرْلَا مَلَكُتِ
هُذِخَفُ هَرْبُخُتَوِ، هِلْغَنُ كَارِشَوِ
«هِيذَعَبُ نَمُّ هُلْهَاتُ دُحَا اِمْبِ
. يِذِمَّرْتَلَا تَالْتَلَا هِيذَه يَوَرِ

Абу Саъид розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай дедилар: **«Жоним қўлида бўлган Зот ила қасамки, йиртқичлар инсонга гапирмай туриб, кишига қамчисининг учи, кавшининг ипи гапирмасдан туриб, оёғи ундан кейин унинг аҳли нима қилганининг хабарини бермай туриб, Қиёмат қойим бўлмайди».**

Ушбу учта ҳадисни Термизий ривоят қилган.

Шарҳ: Бу ҳадиси шарифда хабари келган Қиёмат яқин қолганда тилсиз нарсаларнинг тилга киришини уламолар икки хил таъвил қилганлар.

Биринчиси – одамлар фисқу фасодга берилиб, гуноҳларга ботиб кетганидан уларга йиртқич ҳайвон ҳам, жонсиз нарсалар ҳам, ҳатто ўзининг тана аъзолари ҳам танбеҳ берадиган бўлиб қолар экан.

Иккинчиси – динни ушлаган одам кам қолганлигидан ҳар бир диндор банда каромат соҳибига айланиб қолар экан. Унга ҳайвон ҳам, жонсиз нарсалар ҳам ва ўзининг тана аъзолари ҳам керакли гапларни айтиб турадиган бўлиб қолар экан.

نَا هُنَعُ هَل لَّا يَضَرُّ رَذِي بَأْنَع
هَيْلَعُ هَل لَّا يَلَّصَّ يَبْنَلَا
نُورَدَتَا: «أَمْ وَيَلَّاقَ مَلَسَو
؟» سُمَّ شَلَا هِدَهْ بَهَدَّتْ نِيَا
مَلَعَا هَلْ وَسَرَوُ هَل لَّا: أَوْلَاق
يَّتَحْ يَرْجَتِ هِدَهْ نَا: «لَاق
أَهْرَقَتْ سُمَّ يَلَا يَهْتُنَتْ
هَدِجَاسُ رَخَتْ فِ شَرَعْلَا تَخَتْ
لَاقِي يَّتَحْ لِكُلْ ذَكُّ لَازَتْ أَلْف
تُيَحْ نَمَّ يِعْجُرَا يِعْفَتُّرَا أَهْل
حَبُّصُتْ فُ عِجْرَتْ فِ تِيَّج
يَرْجَتْ مُثْ أَوَعْلُ طُمُّ نَمَّ عَعْلَاط
أَهْرَقَتْ سُمَّ يَلَا يَهْتُنَتْ يَّتَح

ةِدِجَاسُ رُخْتَفِ شَرَعْلَا تَحَت
لَاقِي يُّتَحَ كِلْذَكْ لَأَزْتِ أَلَو
تُيَحْ نَمِ يِعْجُرَا يِعْفَتُرا أَهْل
حُبُصُتَفِ عِجْرَتَفِ تِيْج
يِرْجَتُ مُثْ أَوِعْلُطُمُ نَمَّ عَلاط
أَهْنَمُ سَانِلَا رُكُنَتُ سَيِ أَل
يَلَا يِهَتُنَت يُّتَحَ أَيُّيَش
شَرَعْلَا تَحَت كَاذْ أَوِرَقَتُ سُم
يِعْفَتُرا أَهْلُ لَأَقِي يَفِ
كِبِرْغَمُ نَمَّ عَلاطِ يِحْبُصَا
نَمَّ عَلاطُ حُبُصُتَفِ
هَلْلا لُوسَرَلْ أَقَفِ ، «أَوِبِرْغَم
مَلَسَوِ هَيْلَعُ هَلْلا يَلَصِ

كَأَزْ؟ مُكَأَزْ يَتَمَّ نَوْرَدَتَا»

أَوْ قَبْلُ مِنْ ءَامَنَتَ تَكُنُّ لَمْ إِيمَنُهَا نَفْسًا يَنْفَعُ لَا نِيح

نَاخِي شِلْ لَأْ هَاوْر . خَيْرًا إِيمَنُهَا فِي كَسَبَتْ

يُذِمُّ رَتْلَاو

Абу Зар розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Бир куни Набий соллаллоху алайҳи васаллам: **«Бу қуёш қаёққа кетишни биласизларми?»** дедилар. «Аллоҳ ва Унинг расули билувчироқ», дейишди. У зот шундай дедилар: **«У ўзининг Арш остидаги қароргоҳига етгунча юриб бораверади. Сўнгра саждага йиқилиб, «Кўтарил, келган ерингга қайт!» дейилмагунча ўшандоқ тураверади. Кейин чиқадиган жойидан чиқади. Кейин ўзининг Арш остидаги қароргоҳига етгунча юриб бораверади. Сўнгра саждага йиқилиб, «Кўтарил, келган ерингга қайт!» дейилмагунча ўшандоқ тураверади. Кейин яна чиқадиган жойидан чиқади. Сўнгра яна юради. Одамлар ундан ҳеч нарсани инкор қилмайдилар. У ўша Арш остидаги ўз қароргоҳига боради. Ниҳоят, унга «Кўтарил, мағрибингдан чиқ!» дейилади. Шунда у мағрибидан чиқади».** Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васаллам: **«Ўша қачон бўлади, биласизларми? Бу - олдин иймон келтирмаган ёки иймонида яхшилик касб қилмаган ҳеч бир жонга иймони наф бермайдиган пайтда бўлади»**, дедилар».

Икки шайх ва Термизий ривоят қилганлар.

يَضَرُّ وَزَمَعُ نَبِ هَلْ لَ اِ دُبَعُ نَع
نَمْ تُظِفَح : لَاقُ هُنَعُ هَلْ لَ اِ
هَلْ لَ اِ يَّ لَصِ هَلْ لَ اِ لُ وُسَر
مَلْ أَثِي دَح مَّ لَسَوِ هَيْ لَع
لُ وُقَيُّ هُتَع مَس ، دُعَبُ هَسِنَا
عُولُ ط : أَجُ وُخ تَ اِي آلَ لُ وَا نَا
جُ وُخ و ، اِهَبِرَعَمُ نَمْ سَمْ شَلَا
يَّ حُضِ سَ اِن لَ اِ يَّ لَعِ هَبَّ اِدَلَا
لُبَقُ تَنَاكُ اِم اُمُّ هِيَّ اُو
يَّ لَعِ يَّ رُخُ اَلْ اِف اِهْتَبِحَ اَص
مَلْسُمُ هَاوَر . اَبِي رَقِ اِهْرَثِ اِ
هَلْ لَ اِ دُبَعُ لَاقُ : دَاوَرُ ، دُوَادُ وُبَّ اُو
: هَلْ زَنُ مَلَا بُّتُ كُ لَ اِ اُرُقَيَّ نَاكُ و

عُولُطُ أَجْوُخِ أُمَّهَلِّوْا نُنْظَأُو
أَهَبِزْغَمُ نَمِ سَمِّشَلَا

Абдуллоҳ ибн Амр розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан бир ҳадис ёд олиб, ҳеч ёдимдан чиқармадим. У зотнинг шундай деганларини эшитганман:
«Аломатларнинг биринчи чиқадигани - қуёшнинг мағрибдан чиқиши, чошгоҳ пайтида эса доббанинг - жониворнинг чиқишидир. Қайси бири олдин чиқса, дарров бунисининг орқасидан кейингиси чиқади».

Муслим ва Абу Довуд ривоят қилганлар.

Абу Довуд: «Абдуллоҳ нозил қилинган китобларни ўқир эди. У «Менимча, олдин чиқадигани - қуёшнинг мағрибидан чиқишидир», деди», деб зиёда қилган.

نَا: نَامِي إِي فِي مَلْسُ مَلَو
نَمِي لَانِم أَحْيِرُ شَغْبِي هَلَلَا
عَدَتِ الْفِرِي رَحْلَانِم نِي لَأ
هَبَحُ لَأَقُثِمِ هِبَلَقِي فِ ادْحَأ
هَتَضَبَقُ الْإِنَامِي نِم

Муслимнинг «Иймон» бобидаги ривоятида «Аллоҳ Ямандан ипакдан ҳам майин шамол юборади, у қалбида ачитқи уруғи оғирлигича иймони бор бирорта инсонни қолдирмай қабз қилади», дейилган.

مُوقَاتِ آلٍ : نِيحِي شِلْ لَو
رَارِشِ يَلَعِ آلِ إِعْأَسِ لِ
سِأَنِ لِ

Икки шайхнинг ривоятида «Қиёмат фақат ёмон одамлар устида қоим бўлади», дейилган.

نَعُ هُنَعُ هَلْ لِ اِي ضَرِ سَنَ أُنَعُ
هَيْلَعُ هَلْ لِ اِي صِي بِنِ لِ
مُوقَاتِ آلٍ : لَاقِ مَلَسِ و
يَفَلِاقِي آلِ يَّتَحُ عْأَسِ لِ
هَؤُرِ . «هُلْ لِ اِي هَلْ لِ اِي : ضَرَّأِ لِ
يِ ذِمَّرْتِ لِ أَوْ مَلَسِ مِ

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ер юзида «Аллоҳ, Аллоҳ» дейиш йўқ бўлмай туриб, Қиёмат қойим бўлмайди», дедилар».

Муслим ва Термизий ривоят қилганлар.

نَا هُنَّ عُلَّالٌ يَضْرَبْنَ فِي دُحْنٍ نَع
عُلَّالٌ يَلَّصْنَ هَلَّالٌ لُؤْسَر
مُوقَاتٍ آلٍ «: لَأَقَمَّ لَسَوٍ هِيَلَع
دَعَسَا نُوكَيَّيَّ تَحُّعَسَّالٍ
نَبَا عَكُّلٍ أَيُّنْ دَلَابِ سَانَلٍ
يُذِمُّرَّتْ لَاهَاوَرٍ . «عَكُّلٍ

Хузайфа розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Расулulloх соллalloху алайҳи васаллам: «Пасткашнинг ўғли пасткаш дунёдаги энг саодатли одам бўлмай туриб Қиёмат қойим бўлмайди», дедилар».

Термизий ривоят қилган.

Шарҳ: Қиёмат жуда ҳам яқин қолганда Ямандан чиққан шамол туфайли барча мусулмонлар вафот этадилар. Шундан кейингина Қиёмат қойим бўлади.

Мана, Қиёматнинг барча аломатлари айтиб ўтилди. Баъзи уламоларимиз бу аломатларнинг тартибини билиш учун ҳаракат қилиб кўрганлар. Аммо ҳамма аломатларнинг бирин-кетин келиш тартиби қандоқ бўлишини англаш қийин бўлган. Натижада «Қиёмат аломатларининг биринчиси – Расулulloх алайҳиссаломнинг пайғамбар этиб юборилишлари, охиригиси эса Ямандан чиқадиган шамол экан», деган хулосага келганлар.

«Фитналар ва Қиёмат аломатлари» китобидан